

Din framtida pension
Född 1954 eller senare
60 sidor grundkunskap

Författare: Olle Vejde
Förlag: Olle Vejde Förlag
Milsbo 214, 781 94 Borlänge
0243-610 62
olle.vejde@swipnet.se
ollevejde.se
Fackgranskning: Sven Vejde
Teckning: Annika Gustafsson
Teckensnitt: AGaramond, Arial
Tryckeri: Milsbo Tryckeri 2015
© Olle Vejde

1:a utgåvan
ISBN 978-91-980925-0-9

Några ord innan du börjar

60 sidor kan verka lite för ett så stort och komplicerat område. Visst kan det vara så.

Å andra sidan: Många kan vara nöjda med en kort översikt. Häftet kan då, hoppas jag, ge en första grundläggande kunskap. För den som vill veta mer finns till exempel min 118-sidiga bok *ABC för pensionssparare*.

Frågor och funderingar är välkomna. Ring eller mejla gärna. Telefonnummer och adress har du på förra sidan.

Olle Vejde

Det här finns i häftet

- Pensionens tre delar 5
- Pensionsmyndigheten. Källa och hjälp 7
- Lägesbeskrivning och prognos 9

Den allmänna pensionen

- De två källorna 12
- Pensionsgrundande inkomst 13
- Pensionsgrundande belopp 14
- Underlag Pensionsrätter
- Behållningar 16

Inkomstpensionen

- Uttag av inkomstpension 18
- Den första utbetalningen 18
- Året därpå 19
- Bromsen och inkomstpensionen 19

Premiepensionen

- Placering i fonder 20
- Välja och byta 20
- Ju högre avgifter desto lägre behållning 22
- Överföring av pensionsrätt till annan 22
- Efterlevandeskydd 23
- Uttag. När och hur 24
- Fortsatt placering 24
- Pensionens storlek 24
- Beräkning följande år 26
- Fondrådgivare/Förvaltnings-tjänster 26

Garantipensionen

- Hel garantipension 27
- Reducerad garantipension 28
- Uttag av garantipension 28
- Vid nytt årsskifte 29
- Om du byter civilstånd 29
- Nya bättre villkor? 29

- Bostadstilläggets marginaleffekt 30
- Flytta utomlands? 32

Tjänstepensionen

- Avtal 34
- Två typer av tjänstepension 34
- Välja sparform 35
- Avtalsområden och valcentraler 35
- Valpaketet 37
- Löneväxling 38
- Pensionsguiden 38
- Livslängdsantaganden 39
- Återbetalningsskydd 39
- Familjeskydd 39
- Flytträtt 39
- Uttag av tjänstepension 40
- Hemsidan minpension.se 40

Privat sparande

- Några råd 42
- Sparande på bankkonto 44
- Amortering bolån 45
- Historisk tillväxt i värdepapper 46
- Aktier 48
- Obligationer 50
- Fondandelar 52
- Avgifter 55
- Svensk kapitalförsäkring 57
- Investeringsparkonto 58
- Avdragsgillt sparande 59

- Register 60

Pensionens tre delar

Den pension du får kan ha tre delar:

Den allmänna pensionen

Den allmänna pensionen administreras av en statlig myndighet, *Pensionsmyndigheten*. Pensionen har tre delar.

- *Inkomstpensionen*
Den beror främst på hur stora förvärvsinkomster du haft i livet. Normalt är den 80 till 90 procent av hela din allmänna pension.
- *Premiepensionen*
Den bygger på hur det går för den eller de fonder du själv väljer eller, om du inte gör egna val, hur den fond utvecklas som Pensionsmyndigheten valt åt dig.
Det slutliga utfallet kan variera mycket starkt. Följ fondutvecklingen och anpassa ditt handlande till den. Det finns bra sätt att göra det på. Jag ger exempel senare i häftet.
- *Garantipension*
Hel eller delvis är den ett skydd för dem som under livet haft små förvärvsinkomster eller inga alls. Som *hel* är den år 2016 före skatt vara 7 863 kr i månaden för ensamboende och 7 014 kr i månaden för samboende. Beloppen gäller för dem som är födda 1938 eller senare. För tidigare födda gäller något högre belopp.

Närmare 800 000 personer hade år 2014 någon form av garanti-pension. Av dem var 77 procent kvinnor och 23 procent män. Jämställdheten är för visso ännu långt borta.

Tjänstepensionen

Det är den pension som din eller dina arbetsgivare har betalat för dig.

Amira har ett jobb på kommunkontoret i den ort där hon bor. Mellan den fackliga föreningen och arbetsgivaren finns ett avtal, ett kollektivavtal. Arbetsgivaren betalar varje år pengar till Amiras framtida pension. Det sker i form av en försäkringspremie som är 4,5 procent av hennes lön, den vanliga procentsatsen. Pengarna går till hennes tjänstepension.

Det är inte säkert att ett kollektivavtal finns där just du arbetar. Du kan i stället ha ett individuellt avtal med din arbetsgivare – eller inget alls.

Hör dig för hos din fackliga förening eller hos din arbetsgivare om vad som gäller för dig. Be att få se avtalet – om ett avtal finns. Saknas avtal är du illa ute!

Privat pension

Det är pengar du själv sparar för din pension. Du kan till exempel själv placera pengar i aktier, fondandelar eller andra värdepapper. Det kan också vara pengar som du på annat sätt lägger undan för dina äldre år. Ett bra sparsätt kan vara att amortera bolån.

Under livet kommer du flera gånger att få uppmaningar från försäkringsbolag och andra att pensionsspara hos dem.

Ett företag som vill värva dig vill tjäna pengar på dig. Så är det, det är inget att hymla om. Plåga därför talesmannen för företaget med frågor tills du fått en komplett översikt över de avgifter det kan bli. Be också att få se hur den placering man föreslår dig har utvecklats under de senaste åren.

Pensionsmyndigheten. Källa och hjälp för den allmänna pensionen

Pensionsmyndigheten har svar på de flesta frågor du kan ha om den allmänna pensionen och delarna i den. Se på hemsidan pensionsmyndigheten.se.

Välj förlagsvis Gå i pension och sedan under olika underrubriker.

För uppgifter om din egen situation hos Pensionsmyndigheten, välj Dina pensionssidor. Du behöver en e-legitimation eller en personlig kod. För information om e-legitimation, välj A till Ö (nederst) → E-legitimation. En personlig kod går att beställa hos Pensionsmyndighetens Kundservice, 0771-776 776. Det går också att utan inloggning beställa den på Dina pensionssidor; välj Beställ personlig kod. I båda fallen får du koden hemskickad i ett brev.

Ordlista

Välj Om Pensionsmyndigheten → Pensionsordlista.

Kontakt med Pensionsmyndigheten

Klicka på hemsidan på [Kontakta oss](#) (nedtill till vänster). Du får en rad alternativ.

- E-post.
- Skicka brev: Pensionsmyndigheten, 106 44 Stockholm
- Personlig Kundservice: 0771-776 776, må-to 8–18, fr 8–17.
- Självbetjäning: 0771-776 776; tryck 1. Öppen dygnet runt.
- Besöka servicekontor: Klicka på [Hitta närmaste servicekontor och öppettider](#). Kontoren är till också för Försäkringskassan och Skatteverket.
- Ställ frågor på Facebook.
- Informationsmöten om pensioner. Det går att anmäla sig till schemalagda möten men också att Boka en informatör.

Om jag vill hålla mig uppdaterad

Då är det avdelningen Aktuelltt på hemsidan startside du ska gå till.

Avdelningen har tre delar:

- Arkiv aktuellt
- Monicas blogg
- Förändringar i fondutbudet

PPM

I artiklar om pensionssystemet ser man då och då förkortningen PPM. Den står för *Premiepensionsmyndigheten*, en myndighet som under några år hade ansvaret för premiepensionen. Uppgiften fördes år 2010 över till Pensionsmyndigheten.

Lägesbeskrivning och prognos

Allmän Tjänste Privat

Det orangea kuvertet från Pensionsmyndigheten

Varje år skickar Pensionsmyndigheten det *orangea kuvertet* till dig. Det kommer med posten men om du vill kan du få det via nätet.

Anm: Färgen på kuvertet heter på fackspråket engelsk rävröd.

På hemsidan går du till Dina pensionsidor, loggar in och klickar på Ditt orange kuvert. För den *allmänna* pensionen hittar du där uppgifter om vad du hittills har till godo. Du får också en ungefärlig prognos för hur stor din *allmänna* pension kan bli. Så här ser det ut i 2015 års utskick till vår vän Amira:

- Dina pensionskonton

Förändringar under 2014 i kronor	Inkomstpension	Premiepension	
Värde 2013-12-31	913 491	188 215	
Insatt pensionsrätt för 2013	50 224	7 847	
Arvsvinst från avlidnas pensionskonton	592	117	
Administrations- och fondavgift	- 322	- 374	
Värdeförändring	24 363	59 573*	
Värde 2014-12-31	988 348	255 378	= 1 243 726 kr

*Här ingår 214 kr i ränta på pensionsrätten för 2013.

- En prognos

Pensionsålder	61 år	65 år	68 år 5 mån	70 år
Belopp per månad	9 000 kr	12 100 kr	14 400 kr	15 900 kr

Din allmänna pension från 65 års ålder (12 100 kr/månad före skatt) beräknas till 8 300 kr i inkomstpension, 2 900 kr i premiepension och 900 kr i garantipension. Pensionen betalas ut under resten av livet.

Hemsidan minpension.se. Allmän, tjänste, privat

Hemsidan ger *en samlad bild* av ditt pensionskapital. På den hittar du information om din allmänna pension och om eventuell tjänstepension. Uppgifter kan finnas också om eget sparande. Det finns

en Kundtjänst på 0771-89 89 89 må-to 8-18, fr 8-17.

För inloggning behöver du en e-legitimation eller en personlig kod. Det går bra att använda samma kod som för Dina pensions-sidor på Pensionsmyndighetens hemsida; se sidan 7 i häftet.

Efter inloggning får du bland annat denna inledande översikt:

- Du kan se vilka pensionskapital du har just nu. Klicka på Allmän pension, Tjänstepension respektive Privat pension.
- Du kan göra en prognos. Klicka till höger på Pensionsprognos. Det går bra att undersöka olika möjligheter. Pröva med ett eller flera av valen månadslön, förväntad genomsnittlig löneutveckling i Sverige, förväntad värdeutveckling på ditt pensions-sparande och ålder för uttag.

För den person inloggningen ovan gällde jag med månadslönen 20 000 kr, löneutvecklingen 2 %, värdeutvecklingen 2 % och uttag vid 65 års ålder. Här är resultatet i tabellform.

Ålder	Allmän pension	Tjänstepension	Privat pension	Totalt före skatt
65 år, 0 mån tom. 65 år, 3 mån	16 300	4 900	3 700	24 900
65 år, 4 mån tom. 66 år, 3 mån	16 800	4 900	3 700	25 400
66 år, 4 mån tom. 69 år, 11 mån	17 100	4 900	3 700	25 700
70 år, 0 mån tom. 74 år, 11 mån	17 100	3 500	3 700	24 300
75 år, 0 mån och livet ut	17 100	3 500	0	20 600

Programmet kan också ta fram en beräknad slutlön, här 31 400 kr i månaden. Utfallet i tabellen ska jämföras med detta.

Pensionsprognosappen

Det går också att få en prognos via myndighetens *pensionsprognos-app*. Gå långt ner till höger på hemsidans startsida till rubriken *Om webbplatsen*. Välj sedan Appar för din pension → pensionsprognos-appen. Appen finns både för iPhone och för android.

Den allmänna pensionen

De två källorna	12
Pensionsgrundande inkomst, PGI	13
Pensionsgrundande belopp, PGB	14
Underlag Pensionsrätter Behållningar	16
Inkomstpensionen	18
Premiepensionen	20
Garantipensionen	27
Bostadstilläggets marginaleffekt	30
Flytta utomlands?	32

De två källorna

Din framtida *allmänna pension* byggs gradvis upp under ditt liv. *Varje år* bestämmer Pensionsmyndigheten vad som kan läggas till. Tillskottet kan ha *två källor*: Pensionsgrundande *inkomst* och Pensionsgrundande *belopp*.

Pensionsgrundande inkomst, PGI

Denna grundas i första hand vad du tjänar på ditt förvärvsarbete. Men flera sociala förmåner räknas in. Tre exempel är sjukpenning, föräldrapenning och arbetslöshetsersättning.

Pensionsgrundande belopp, PGB

De är fyra möjliga belopp som bygger på situationerna nedan. Staten betalar för dem med skattemedel.

- Barnår: tid med barn yngre än fyra år
- Högskolestudier
- Pliktjänstgöring i försvaret
- Aktivitetsersättning eller sjukersättning. Två sociala förmåner för den som har nedsatt arbetsförmåga. Tidigare kallade man dem förtidspension.